NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 21. novembra 1855. List 93.

Razglas

zastran napovedbe pravic in oziroma zemljišnih dolžnost, ki so vsled ces. patenta 5. julija 1853 odkupu ali uravnavi podveržene.

Odločbe zastran napovedbe pravic in oziroma zemljišnih dolžnost, kterih se imajo po službeni dolžnosti gosposke odkupiti ali uravnati.

(Dalje.)

IV. Napovedbe morajo po davkovskih soseskah kakor tudi po odrajtovilu služnih zemljiš ločene biti.

Vsaka samostojna napovedba naj tedaj vse tiste zemljišne bremena zapopada, ktere vsim upravičenim v eni davkovski soseski na tajistem služnem zemljišu pristajajo. Ako je z nekterimi pravicami k eni dačni soseski spadajočih deležnikov eno zemljiše obteženo, z drugimi pravicami ravno tistih pa drugo zemljiše, ali pa če je ravno tisto odrajtvilu podveržено zemljiše s pravicami deležnikov iz dveh ali več davkovskih sosesk obloženo, se mora v pervem primerljeji toliko napovedb posebej podati, kolikor razno obloženih in odrajtovilu podveržених zemljiš tem pravicam nasprotuje; v drugem primerljeji pa, dasiravno je služno ali odrajtvilu podveržено zemljiše ravno tisto, se mora toliko napovedb podati, kolikor je davkovskih sosesk, v ktere upravičene posestva spadajo.

V. Napovedbe se imajo s posebnimi vlogami naj pozneje do vštevno 15. aprila 1856 c. k. komisíi za odvezo, odkupljenje in uravnavo zemljiš v Ljubljani izročiti (nje podajavni protokol je v deželni hiši (lontovžu).

Deželna komisija ima mudnemu lastniku servitutnega zemljiša naročiti, da naj napovedbe poda, kakor tudi svoje dolžnosti v odmerjenem času napové, in če tudi to izrečno naročilo nič ne pomaga, naj jo na njegove stroške iz službene dolžnosti narediti dá.

Stroške je, če bi treba bilo, z enako silo, kakor zemljišni davk izterjevati.

Za podaljšanje razglasnega obroka (brišta) je, če bi treba bilo, pri deželni komisíi prositi, preden preteče, in terdno se mora dokazati, da je njegovega podaljšanja treba.

VI. Bistveno nepopolne ali nerabljive napovedbe se bodo napovedniku nazaj poslale in primerno kratek čas se mu bo dal, jih popraviti ali pa predelati; ako ta obrok zamudí, zadenejo mudnega, ako bi bil tudi sploh dani obrok za napovedbo pretekel, v V. stavku postavljeni nasledki ne pravočasne napovedbe.

Odločbe zastran zaprošinj vdeležencov za odkupljenje ali uravnavo.

I. Samo po zaprošenji kakega vdeležénca se imajo vsled najvišjega patenta 5. julija 1853 te-le pravice odkupiti ali uravnati:

1. Vse ne že v I. zapopadene poljske servitute, pri kterih je med služnim in gosposkim zemljišem veljala popred ta razmera, da je uno bilo grajšinsko, to pa podložno-kmečko zemljiše, in

2. vse pravice, kak svet vkupaj v posesti imeti in vživati, če imajo

a) poprejšne grajšine ali pa občine ali soseske, kakor tudi nekdajni podložniki (kmetje) ali

b) dve ali več sosesk take pravice vkup.

Vse te pravice so tedaj take, zastran kterih gré vdeležencom pravica, odkupljenje ali uravnavo zaprositi.

II. Za zaprošnje ima vsak deležnik pravico, kteri vživa dosihmal pravico tacega vžitka, torej pri popred imenovanih poljskih služnostih ravno tako posestnik upravičenega kakor tudi posestnik služnega zemljiša; pri vkupnih pravicah posestva in vživanja pa nekdajne gosposke za en del, in soseske (seliša) ali nekdajni podložniki za drugi del, in pa narobe, ali pa tudi soseska (seliše) nasproti drugim soseskam (selišem).

Za podpis zaprošinj veljajo pod II. a) do vštevno f) zapopadene odločbe.

Pri vkupnih pravicah ali dolžnostih se mora, ako gré za to, ktere osebe zamorejo zaprošenje s pravno veljavnostjo podajati, razločiti:

a) ali zaprošenje poljsko služnost ali

b) vkupno pravico posestva in vživanja zadeva.

V primerljeji pod a) je vsako po postavah pripušeno zaprošenje tudi pravno veljavno, če so ga podali vsi vdeleženci ali upravičeni ali dolžne strani.

Če pa le nekteri upravičenih in dolžnih posestnikov za uravnanje ali odkupljenje zaprosijo, gre deželni komisíi po večini glasov tako razsoditi, ali je zaprošenje pravno-veljavno, da se glasi posestnikov zemljiš, ki so vkupni služnosti podveržени, po razmeri velikosti teh zemljiš, — glasi posestnikov vkupno-upravičenih zemljiš pa po razmeri dela, ki vsacega pri vživanji služnosti zadene, prerajtati imajo.

Nasproti pa zamore v primerljejih pod b) vsaki vdeležénec vkupnih pravic do posestva in vživanja veljavno zaprositi in od druzih vdeležencov zahtevati, da se svojim deležem brez ozera na njegovo velikost iz vkupnosti izloči; samo je pridelitev njegovega deleža pri vkupnem posestvu (§. 14 C. patenta) po §. 5 patenta 5. julija 1853 omenjena.

Enako je zaprošenje več vdeležencov, kteri hočejo sami v vkupnosti ostati, zoper vdeležénca ali vdeležénce dopušeno, ki še ostanejo.

Vsikdar pa naj več vkupnih zaprosivcov vkupnega pooblastenca izvoli in zaprošenju pooblastenje priloží.

III. Vsako zaprošenje zastran poljskih služnost, ki se imajo le po zahtevanju vdeležencov odkupiti ali uravnati, sme eno samo določeno služno pravico zapopasti, ki gré eni ali več soseskam (selišim) ali več osebam teh sosesk (seliš) do tistega služnega zemljiša.

Pri zaprošnjah zastran vkupnih pravic do posestva in vživanja, se je pravila deržati, da se mora za vsak kos zemljiša, ki je v vkupnem posestvu ali v vkupnem vživanji, posebej zaprositi.

IV. Zaprošenja je najpozneje do 15. julija 1856 s posebnimi vlogami pri c. k. deželni komisíi za odkupljenje in uravnavo zemljišnih dolžnost podati.

Ako zaprosivec tega v tem času ne stori, ga zadene, kar je v §. 42. Najvišjega patenta 5. julija 1853 izrečeno, in terpeti bo imel po tem stroške krajne komisije, ki se zavoljo prepozno zaprošenega odkupljenja ali uravnanja naberejo.

V. Bistveno nepopolne zaprošenja se bodo zaprosivcom nazaj dajale in jim čas postavil, v kterem naj jih popravijo.

Ako kdo popravljene zaprošnje v tem času zopet ne podá, se bo to tako rajtalo, kakor če bi zaprošenja ne bil storil. (Konec sledí.)

Gospodarske skušnje.

Iz kterega kravjega mleka se vmede naj več sirovega masla ali putra?

Sloveči kemikar Strukman je to natanko skušal in zvedil, da na večer pomolzeno ga dá naj več. Zjutraj molzeno je med 100 funti mleka dalo sirovega masla enmalo čez 2 funta, — opoldne pomolzeno enmalo čez dva funta in pol, — zvečer molzeno pa čez 5 funtov. Če manj časa je mleko v vimenu, toliko več terdikastih drobcov ima v sebi.

Da kamniten zid ne bo moker.

Kamnje v zidu ga dela mokrega. Da kamnje ne puša mokrote skozi, naj se storí takole: 20 lotov mjila (žajfe) naj se raztopí v 8 poličih vode in s to žajfnico, ktera se pa ne sme peniti, naj se s širokim plošnjatim penzeljnom namaže kamnje; 24 ur naj se potem tako namazano kamnje suší se vé da ob suhem in gorkem vremenu, — potem naj se namaže vdrugič, pa ne z žajfnico, ampak 12 lotov galuna (sirovega, roher Alaun) naj se dá raztopiti v 32 poličih vode, in s to galunovo vodo naj se pomaže zdaj kamnje in posuší. Potem naj še zidar omeče steno in pobeli po navadi. Tak zid ne bo potem več moker. Vse une dela naj se opravijo v suhem gorkem vremenu, kakor je bilo že rečeno. (Köln. gem. Wochenbl.)

V eni uri dobro juho napraviti.

Včasih in v nekterih okoljšinah, postavimo, za popotnike, je treba, da se dobra juha (župa) v kratkem času napravi. Pridna gospodinja zamore to takole storiti: Naj vzame 1 funt govedine ali teletine, ali tudi oboje polovico; naj zreže meso na drobne kosce, ter jih dene v kastrolo, pa naj dodá korenja (merkve), čebulje, malo slanine in pol kozarca vode. Kastrola se dene na pohleven ogenj, da se vse to četertinko ure polagoma praží, tako dolgo, da začenja se prijemati. Na to naj se dolije poldrug funt vode z enmalo solí, in dá se meso v njej pol ure kuhati; potem odcejena juha je prav dobra.

Mazilo za pléše.

Sitno je, če je človek plešast ali tudi če živini, posebno konjem na kakem mestu noče dlaka več rasti. Ni tedaj čuda, da ljudjé hrepené po mazilih zoper to nadlogo, in jih drago plačujejo. Pošten zdravnik bo vsakemu rekel, da nimamo gotove pomoči in da je večidel tudi celó nobene ni zoper pléše. Kadar je drevju listje odpadlo, maži ga in maži s čem koli, perja le ne boš izmazal iz drevesa. Zeló enako je s plešami. Drugač je včasih z golo kožo konj in druge živine; pomaga včasih samo olje, včasih pa tudi nobena reč. — Imeli smo te dní priložnost zvediti obstojne dela vsih dragih olj ali mazíl zoper pléše, kterih cena je, gledé na njih obstojne dele, res velika goljufija. Hamiltonovo, švajcarsko, makasko in Dupuytrenovo olje, filkom, medvedova mast (Bear's Grease) in nekdaj tako sloveča levova pomada (pommade de Lion) iz človeške mastí napravljena iz ostanjkov v parižki raztelesovavnici, in več druzih, se dá za majhen dnar napraviti, prodajalo se je pa in se še prodaja prav drago. Naj večkrat pri ljudéh poterjeno Dupuytrenovo mazílo, ktero bi se dalo za terdovratne pléše pri konjih včasih s pridom rabiti, se naredí iz 1 lota muzga iz govejih kostí in prilije se 2 ali 3 grane tinkture španjskih muh; za pleše pri ljudéh devajo nekoliko kapljic kakega dišečega olja (bergamotnega itd.), za konja pa je bolj toliko sáj pridjati, da je mazilo černo, če je konj černe ali černikaste barve. Le to živinozdravnikom svetovati zoper terdovratne pleše pri konjih, kterih se želí gospodar znebiti, je poglavni namen teh verstic.

Leseni stenji za oljenke.

Naj olupijo pridni ljudjé verbovnice (to zamorejo otroci opraviti), naj jih sušé na peči, potem jih pomočijo v raztopljeni vosek, ter jih ovijejo s prav tanko pavolo, pomočijo jih spet v vosek, pa naredé iz njih svetila. Tako svetilo gorí prav dobro, ter je gotovo dober kup.

Sukno napraviti, da ga voda ne premoči.

Naj se raztopí 1 funt mjila (žajfe) v 12 funtih vode, ter naj se sukno pomoči v to raztopino, potem pa suší. Ko je suho, dene se v vodo, v kteri se je precej sirovega galuna prej bilo raztopilo; dodati se utegne tej raztopini tudi nekaj mizarskega lima.

Ozir po svetu.

K vremenstvu.

Po lastnosti cvetja se iz nekterih rastlin reči zamore, kakošno bo prihodnje vreme. Od resjá (resice, Heidekraut) je znano, da je seme njegovo živež tičem in divjačini v gojzdih in da takrat le malo cvetè (to ste tudi lanska jesen in zima poterdile), kadar ima mehka zima priti, — kadar pa pride ostra zima, takrat cvetè resje obilno. Če ni namreč huda zima in ni veliko snega, ni treba dokaj resjega semena, ker žival že dobiva hrane v gojzdih po drugi poti; če pa je zima ostra in snega na debelo, jim je seme resjá včasih skor edina hrana(?). Tako skerbí Stvarnik za vse svoje stvarí. Pravijo, da letos resje krog in krog tako obilo in lepo cvetè kakor malokterikrat; — po tem takem je letos dolge in hude zime pričakovati, ktero so nam že tudi obilne gobe (gljive) v jeseni prerokovale. Ali se bo preroštvo spolnilo ali ne, bomo konec zime vedili; na vsako vižo pa se iz takih, večletnih in natanko zapisanih skušinj zamore prihodnje vreme prerokovati, ker se opirajo na stanovitne natorne podlage.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Tersta 19. nov. Po današnjem zdravniškem naznanilu gré stan bolezni gosp. nadvojvoda Maksa čedalje bolj na bolje, tako, da od danes naprej se ne bojo več vsakdanji zdravniški razglasi izdajali.

Iz Dolenskega 16. nov. Že dolgo časa ni bilo slišati, da bi bil kak vinorejec na Krajnskem tako pozno tergal, kakor so letos ruperški grajšaki na Dolenskem pri Novem mestu. Še le 10. dan t. m., to je, en dan pred sv. Martinom, ko je navada že mošt kerševati in mu ime vina dajati, so oni prostorni in veliki vinograd v Rebri obrali Deževje ga je tako zlo spralo, in ptiči tako uničili, da so ga komaj 60 veder dobili *).

Letošnjo vino pravijo, da je slabeje od lanskega **), vendar ga pa zlo skupljujejo in še dosti drago. V semški in metliški okolici je po 8—10 gold. estrajsko vedro, okoli Št. Kocijana, Št. Jerneja in Novega mesta pa po 6 do 7 gold. Srečen, kdor ga ima dovolj na prodaj!

J. O. Lepstanski.

Iz Notrajnskega 17. nov. Pretekli mesec sem bil zastran nekega opravila pri okrajni sodníi v Škofji Loki na Gorenskem in sem potovaje marsikaj zapazil, kar naj povem „Novícam“. V staro Loko gredé me sreča množica majhnih deklic, ki so ravno v šolo šle, me prav prijazno z lepim pozdravilom pozdravljaje: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“. Tudi nekaj učencov sem vidil, nad kterimi so se tudi razodevale lepe znamenja šolske omike. Mnogo let so že tù učilnice, in tudi sem to mestice v poprejšnih letih večkrat obiskoval, toda šolska omika je le žedila ***) v šolskem ozidji. Slava vam gospodom učenikom in častitljivim gospém samostanskim učiteljcam, — le spod mernika z lučjo prave omike, in jo, da prijazno okrog sveti, serčno postavite na svečnik! Brati, pisati in računiti znati, so resnično lepe rečí; mladini pa serce požlahniti, da se ume povsod kristijansko obnašati, je naj žlahniši biser prave omike. Veselje je po okolicah med omikanimi ljudmí potovati; ako pa popotnik zaíde med zarobljence, ki pred njim peté poberajo, ali celo plašni čez zid ali plot skočijo, da mu naproti ne pridejo, in kadar ga srečati morajo, ga po strani stermo in plašljivo gledajo, je tudi on sam sebe žalosten in ga začne misel sprehajati, da bi utegnil na sebi imeti nepriljudno podobo kakošne strahovitne prikazni.

Ločanje so krasno oličili cerkev sv. Jakoba in jo s škerlmi prav snažno pokrili. Slamnata, lesena pa tudi z opeko pokrita streha se pač ne dá enačiti s škerljevo, kajti ona je res lepa in terdna, da, kar v Sorici cerkev svedočuje, cel rod preide, preden je je treba kaj popravljati. Nadjati se je, da se bo od slej več cerkvá, ker se bodo škerli ložej semtertje prevozvale po železnici, s tolikanj terdno tvorino pokrivalo.

V Loki se mostovina ne pobera, vendar sem se obakrat dokaj časa muditi mogel, preden sem se čez most prepeljal. Ali je bil morebiti most kaj potert? O kaj še? Parst so na sredo mosta vozarili in jo vsipali v vodo, kamor se je menda več stotin voz vsulo. Ne vém, v kterem slovarji bi prave besede našel, da bi ž njo dostojno zaznamoval napako, ki se godí, ako se gnoj izceja v vodo kakor v beli Ljubljani, ali v njo parst vozari, kakor v pisani Loki. Tik mosta je gol zid, kjer bi se več voz parsti porabilo, po obéh obalih poljanskega potoka ali Poljanšice so nabrušene škerbine. Naj bi se pred vodo z močnim zidom ogradile in s parstjo zaravnale — ali bi ne bilo lepo viditi, ako bi tam kak lep vertiček bil, kamor bi se dalo marsikaj vsaditi! Pa koliko je še v obližji takih krajev, kterim bi se parst prav prilegla, kakor se prileže lasnica plešasti glavi.

Okrog Loke so delavne in marljive roke marsikak seženj zemlje, kjer je pred nekolikimi leti le germovje rastlo in se po njem prepletala bodeča robida, spreobernile v prijazne travnike in koristne njivice; in to je kaj lepo in tudi občnokoristno. Vendar pa ni svetovati vsakteremu homcu, dasiravno je v priličnem kraji, izleči brez premislika gojzdno obleko. Ako je hrib tako sterm, da se ga skoraj naravnost stojé z roko dotakneš, mu le kar pri miru pusti hostni plajšč, drugač ti bo čez nekaj let, ko se parst preč splazí, ki je zdaj pod hostnim plajščem, gole rebra kazal, kterih se ne razveseljuje ne gojzda krilati stanovnik ne memogredoči popotnik; pa tudi posestnik bo na posled žalostno ogledoval pleše, ki jih je sam napravil na zemljišču sebi in svojemu potomstvu.

Pod Loko ob cesti na desni strani Sore po vaséh je obilo sadnega drevja, le vertnarski nož in žaga, kar se tudi drugod po naši deželi pogostoma godí, se preveč pogrešata.

Med Presko in Loko je tudi viditi lepih živih smerekovih plotov. Plot poleg njiv blizo škofovega grada na Goričanih se smé res izgleden imenovati, ker je gost in kaj lično tristransko pristrižen in lepemu zelenemu zidu podoben. Dobro je, kjer je dosti mladega smerečja, da se more za živ plot porabiti. Menda živ smerekov plot ima razun lepote in stanovitne zelene barve memo kake druge žive meje tudi to prednost, da se va-nj ne vgnjezdi škodljivi merčes tako rad, ki rastline okrog sovražno napada.

Križnogorski.

Iz Ljubljane. Z živim veseljem se je v Ljubljani in po deželi sprejela novíca, da so presvitli cesar po naj višjem sklepu od 29. oktobra občno spoštovanemu našemu deželnemu poglavarju gosp. Gustavu grofu Chorinskimu čast pravega tajnega svetovavca podelili, s ktero častjo je sklenjen naslov prevzvišenost (ekscelencija).

Novičar iz raznih krajev.

Sliši se, da se pri c. k. ministerstvu prevdarja nova osnova živinozdravniškega učila. — V nekem primerljeji je c. k. višja sodnija na Dunaji izrekla, da razžaljenje vojaka, ki pride na eksekucijo, spada v versto tistih prestopkov, ki so imenovani v §. 312 kaz. zakonika, po kterem se razžaljenje z besedo (oštevanje) kaznuje z zaporom od 3 dní do 1 mesca, z djanjem pa od 1 do 6 mescov. — Tretje kvatre letošnjega leta se je po cesarskih železnicah peljalo 1 milijon in 648.056 oséb, blaga 5 mil. in 592.450 centov; vožnine za vse to se je skupilo 2 mil. in 743.707 gold. — Cena govejega mesa pretekli mesec je bila v Karlovcu na Horv. in v Černovici v Bukovini 8 krajc. funt, v Blekovcu na Koroškem in v Temešvaru 10, v Lincu, Ljubljani, Celji in Krakovi 11, v Gorici 12, v Gradcu 13, v Presburgu in Pragi 14, v Terstu $14^3/_4$, v Insbruku $15^1/_2$ kr. r. v., v Berni 16, na Dunaji 17. Telečje meso je po razločku mest bilo od 8 do 22 krajc. funt. — Iz Krima nimajo novíce nič novega. Namesto tù se je pa boj začel na drugem mestu. Omer-paša je namreč s svojo armado v Mingreliji (poglej „zemljovid“) siloma prestopil 6. dan t. m. reko Onakaro ali Ingur (ta reka izvira na kavkaškem Rusovskem v jugo-zahodu Elbrovške gore in se

---

*) Pozno branje je po celem svetu poterjeno za bolje od prezgodnega, in naše vina bi bile gotovo v obče bolje, ako bi dali vsi vinorejci terti, kar terti gré zastran dozoritve grojzdja. Naš častiti dopisnik tedaj s svojim dopisom gotovo noče vkljubovati poznemu branju, ampak le pokazati, da prepozno branje, kadar en nograd samec ostane, ne donaša gospodarju koristi.

**) Od več straní Dolenskega pa smo slišali, da je bolje.

Vred.

***) Ne vém se spomniti, da bi bil kje bral besedo: „žedi ali ždi“, ki se pogostoma sliši v Cerknici in v Ložu. Na vprašanje: kabo je bolniku, sem slišal odgovarjati: „Dans bolnik celi dan kar žedi“, to je, se ne vé, ali mu bo boljše ali slabše, ali se bo ozdravil, ali umerl. Kadar je več časa oblačno in se ne vé, ali bo dež ali se bo zjasnilo, pravijo: „Vreme žedi“. V obče, če se kaka stvar v takem stanu znajde, da se lahko ne vé, kam se bo prevagala, se tako stanje zaznamuje z besedo „žediti“.

Pis.

pri Anaklii v černo morje izliva); Rusi so junaško branili prestop, pa Turki do pazdihe v vodi in v strašnem ognji sovražnih pušk so prederli rusovsko armado, prijeli z bajoneti redute, pregnali po 5 urah terpečem boji 16.000 Rusov iz njih in zajeli 5 topov. Tako piše „Moniteur“. Omer-paša je marširal potem naprej proti Kutais-u, poglavnem mestu v Imerecii; nekteri mislijo, da jo bo vdaril na Tiflis, drugi pa, da gré proti Karsu osvobodit to terdnjavo, ktera je še zmiraj obležena od rusovske armade in ker tedaj ne more nič ne vèn ne noter, tedaj tudi že pomanjkanja živeža terpí. — Govorí se, pa je malo verjetno, da je rusovska vlada zaprosila severno-amerikansko za posredbo o turški vojski. „Sev. Bčela“ je nedavnej razglasila poziv na vse rusovske gospé, naj se oblačijo le v domače blago, in pravi, da bo rusovskemu cesarstvu k veliko večjemu dobičku, ako se vniči prodajanje francozkega in angležkega blaga, kakor če bi sovražniku vzeli Pariz in London. — Iz Petrograda se piše, da zraven velikih armadnih magazinov so že mnogo mnogo let v vsaki vasi še selske žitne založnice (selskie sapasnyje magasiny), ktere same bi utegnile armado preživiti; dozdaj se jih za armadne potrebšine še dotaknili niso. Naprava teh selskih žitnih magazinov je pa ta, da vsak gospodar mora vsako leto po žetvi enmalo očišene in suhe pšenice, reží, ječmena in ovsa v to založnico dati; tako ima tak magazin v vsaki vasi konec leta 40 do 50 četvert vsacega omenjenega žita, in čez 10 do 15 ima naj manja vas okoli 5000 sreb. rubljev lastnega premoženja; vsako leto se staro žito zamenlja z novim, da se ne spridi, in če ni potrebe ali lakote, se prodá na dobro vasí. — 15. dan t. m. je cesar Napoleon sklenil obertnijsko razstavo v Parizu s podelitvijo slavnih redov in velikih medalj. Austrijance je doletelo 18 redov častnega legijona, 3 velike in 16 malih zlatih svetinj, 200 svetinj 1. reda, 254 svetinj 2. reda in 237 pohvalnih pisem. Pri ti priliki je cesar Napoleon med drugim rekel, „ako hoče Europa kmali stanoviten mir imeti, naj vsa očitno pové, kdo ima prav, kdo ne; tako javna razsoba bo veliko pripomogla h koncu vojske.“

Náglica se rada kazni.

(Dalje.)

Hema.

Današnji dan naj brez pomoči nikdo
Ne gre od nas, če mu je pomagati
In ni čez moč in zoper Božjo voljo.
(Mlad gospod in mlada gospá prideta.)

Gospod.

Tako se govorí, da vsakega
Poslušate, ki semkaj pribeží,
Gospá, in mù pomagate, in vem,
Da bote tudi meni.

Hema.

Bom gotovo!

Gospod.

Povejte mi gospá, kaj ne, da roža
Je cvetlica lepa?

Hema.

To je res.

Gospod.

Da je prijetna,
In kdor jo ima, je veselje mu,
Kaj ne, da res?

Hema.

Res, dokler ima cvetje.

Gospod.

Al kedar obletí se, duh zgubí,
Ni mar mu za njo, ki jo je imel.
Kaj ne gospá, da hruško, ki lepo
Rudeča, zdrava je, vsakdo rad jé,
Kaj ne?

Hema.

Menim, da!

Gospod.

Če je pa červiva,
Kdo mara za-njo, kdo jo v usta nese?
Povejte mi, po čem pozná se, da
Je tica tica? Jelite po perji?

Hema.

Po perji, da!

Gospod.

Kako se pa storí,
Da tica tica ni in druga ne
Žival, in ni topir in tica je
In tica ni? Kaj ne, če se oskube?

Hema.

To je, če se oskube, da! oskube.

Gospod.

In kaj je tica, kedar perja nima?
Sramota svojega plemena, ne?

Hema.

Če sama se opipa, da.

Gospod.

Al če
Jo jastrob je oskubel, kaj tedaj?
Tedaj je jastrob kriv, kaj ne?

Hema.

Se vé.

Gospod.

In ker je jastrob kriv, naj jastroba
Zadene smertna strela lovčeva. —
Poglejte jo: le-tá je roža — bila,
In rožni cvet te zdrave lica — bile,
In tega cvetja duh je čistost — bila
In jaz pa tisti, čigar kinč bí — bila.
In slana, ki jo je poparila,
Je z vašega podnebja na njo padla,
Al jaz sem solnce, ki sijalo bo,
Dotlej še, da popije tisto slano.
Le-tá je tista hruška zdrava — bila,
In te-le usta bi jo jedle — bile,
In tisti červ, ki je to hruško zluknjal,
Ta červ po vaše zemlje parsti lazi,
Al jaz sem kert, ki za tem červom rije,
Ki sit bo, ko mu sokrovco popije.
Poglejte jo: le-tá je tica brez
Perja, oskubljena perés devištva
Po sil', in jastrob, ki jo je oskubel,
Je v vašem gojzdu, ino jaz sem lovec,
In prosim za pravico lovsko vas,
Da v vaše gojzde smem nad jastroba; —
Al če ne daste je, si sam jo vzamem,
Da jastroba ko lovski tat si vjamem.

Jerman.

Hudobni svet!

Vilko.

Povejte ga zlotvorca!

Hartvig.

Ime, ime povejte zlostnika!

Hema.

Težko verjamem, da bi kdo izmed
Družine naše bil hudobnež; znam,
Saj menim to, da znam vse posle svoje,
Da so pošteni; Bog nas vari tega!

Vilko.

Imé njegovo! Bog mu bodi mil,
Obešajo tatove —

Hartvig.

Tat je tat,
Da, ropar, on ukral je kar ne dá
Se nikdar poverniti, na dervó ž njim!
Imé, gospod, imé!

Gospod.

Mi znano ni;
Kdo neki znal bi imenovati vse,
Kar vaših je, ki skrivajo se solncu
In brodijo po drobu černe zemlje,
Ki so sosedje pekla bolj kot neba,
Kdo znal bi za vse vaše rudarje?
Naj bo, kdor hoče, jaz ga čem dobiti,
In druzega nič nočem, česar že
Sem prosil, da ga smem; meč imam oster,
In če ga ž njim pošegetam, bo to
Njegov naj zadnji smeh, in če mu ž njim
Enmalo puščam, bo kozlovska krí
Zavrela mu, da bo kot račja gorka.
Pravico lovsko, al grem sam nad zver! —
Zelen klobuk, si rekla, za klobukom
Zelene pera, suknja tud zelena
Obraz je vdert, oči dve vešči, smeh
Peklenski, meč moj bridek, oster, oster,
Tla žejne. — Hodi rožica brezlistna,
Červiva hruška, brezperotna tica,
Tla žejne ná-te, pite, pite, pite! —
(Odide in gospó sebó vleče.)

30. In zagrinjalo je zakrilo oder,
In zginila sta nama spred očí,
In kamor gledam, ni ju od nikoder,
Morbiti da gospod več ne živí,
Da umorivši se prelil je krí
V blodenjí, ki mu je zavest jemalo?
Morbiti tud gospé več žive ni
Da jej obúpanje je smert zavdalo,
Da meč njegov jo —? al — ne sódiva prekmalo.

31. Besede zadnje, ki jih je izustil:
„Tla žejne nate, pite, pite, pite!“
Že kažejo, da ga je um zapustil,
In take znamenja so grozovite
Posebno če se kažejo očite.
Morbiti si pa tudi nič ni storil,
Ker daljne zgodbe so nam čisto skrite,
In vé se, da ni on zlotvorca umoril,
Morda je le iz naglosti takrat govoril.
(Konec sledí.)

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.